

Oikeustapauskokoelma

Asia C-617/10

**Åklagaren
vastaan
Hans Åkerberg Fransson**

(Haparanda tingsrättin esittämä ennakkoratkaisupyyntö)

Euroopan unionin perusoikeuskirja — Soveltamisala — 51 artikla — Unionin oikeuden soveltaminen — Seuraamusten määrääminen unionin omille varoille vahingollisten toimien vuoksi — 50 artikla — Ne bis in idem -periaate — Kansallinen järjestelmä, jonka mukaan seuraamusten määräämiseksi samasta kielletystä teosta sovelletaan kahta erillistä menettelyä eli hallinnollista menettelyä ja rikosoikeudellista menettelyä — Yhteensoveltuvuus

Tiivistelmä – Unionin tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 26.2.2013

1. *Ennakkoratkaisukysymykset — Unionin tuomioistuimen toimivalta — Rajat — Euroopan unionin perusoikeuskirjan tulkintaa koskeva pyyntö — Kansallinen säännöstö, joka sisältää liittynnän unionin oikeuteen — Unionin tuomioistuimen toimivalta*

(SEUT 267 artikla; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohta)

2. *Perusoikeudet — Euroopan unionin perusoikeuskirja — Soveltamisala — Kansallinen säännöstö, joka sisältää liittynnän unionin oikeuteen — Säännöstö, jossa määrätään seuraamuksia unionin oikeuden säännösten rikkomisesta — Jäsenvaltion toiminta ei määräydy täysin unionin oikeuden perusteella — Kysymys siitä, voidaanko perusoikeuskirjaa ja perusoikeuksien suojaa koskevia kansallisia standardeja soveltaa*

(SEUT 325 artikla; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohta; neuvoston direktiivin 7 7/388 2 ja 22 artikla ja neuvoston direktiivin 2006/112 2 artikla, 250 artiklan 1 kohta ja 273 artikla)

3. *Perusoikeudet — Ne bis in idem -periaate — Rikosoikeudellisten ja hallinnollisten seuraamusten yhdistäminen samasta kielletystä teosta — Veropetos — Mainittua periaatetta ei ole loukattu*

(Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artikla)

4. *Ennakkoratkaisukysymykset — Unionin tuomioistuimen toimivalta — Rajat — Yleiset tai hypoteettiset kysymykset — Kysymys, joka on luonteeltaan abstrakti ja puhtaasti hypoteettinen pääasian kohteeseen nähden — Tutkimatta jättäminen*

(SEUT 267 artikla)

5. *Perusoikeudet — Euroopan ihmisoikeussopimus — Ihmisoikeussopimuksen ja kansallisen oikeuden säännön välinen suhde — Suhde ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan*

(SEU 6 artiklan 3 kohta; Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohta)

6. *Euroopan unionin oikeus — Ensisijaisuus — Oikeuskäytäntöä, jolla rajoitetaan velvollisuutta jättää soveltamatta perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien vastaisia säännöksiä, ei voida hyväksyä*

(SEUT 267 artikla; Euroopan unionin perusoikeuskirja)

1. Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamisala on jäsenvaltioiden toimenpiteiden osalta määritelty perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan perusoikeuskirjan määräykset koskevat jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Unionin oikeusjärjestyksessä taattuja perusoikeuksia voidaan nimittäin soveltaa kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin mutta ei muihin tilanteisiin.

Unionin tuomioistuin ei siten voi arvioida perusoikeuskirjan nojalla sellaista kansallista lainsäädäntöä, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Sen sijaan silloin, kun tällainen lainsäädäntö kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan, unionin tuomioistuimen, jolle on esitetty ennakkoratkaisupyyntö, on esitettävä kansalliselle tuomioistuimelle kaikki sellaiset tulkintaan liittyvät seikat, jotka ovat tarpeen, jotta kansallinen tuomioistuin voisi arvioida, onko kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva niiden perusoikeuksien kanssa, joiden noudattamista unionin tuomioistuin valvoo.

(ks. 17 ja 19 kohta)

2. Silloin kun jäsenvaltion tuomioistuimen on tutkittava, onko kansallinen säännös tai toimenpide, jolla perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti sovelletaan unionin oikeutta tilanteessa, jossa jäsenvaltioiden toiminta ei määräydy täysin unionin oikeuden perusteella, yhdenmukainen perusoikeuksien kanssa, kansalliset viranomaiset ja tuomioistuimet saavat soveltaa perusoikeuksien suojaa koskevia kansallisia standardeja sillä edellytyksellä, ettei tämä soveltaminen vaaranna perusoikeuskirjassa, sellaisena kuin unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, vahvistettua suojan tasoa eikä unionin oikeuden ensisijaisuutta, yhtenäisyyttä ja tehokkuutta. Silloin kun kansalliset tuomioistuimet tulkitsevat perusoikeuskirjan määräyksiä, niillä on tässä yhteydessä mahdollisuus ja tilanteen mukaan velvollisuus esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntö SEUT 267 artiklan nojalla.

Veronkorotuksia ja syytettä veropetoksesta – eli arvonlisäverotuksessa annetuista virheellisistä tiedoista johtuvia toimenpiteitä – on pidettävä yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112 2 artiklan, 250 artiklan 1 kohdan ja 273 artiklan (aiemmin kuudennen direktiivin 2 ja 22 artikla) sekä SEUT 325 artiklan soveltamisena ja siten Euroopan unionin perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna unionin oikeuden soveltamisena.

Sillä, ettei kansallista lainsäädäntöä, jonka nojalla mainitut veronkorotukset määrättiin ja syyte nostettiin, annettu direktiivin 2006/112 saattamiseksi osaksi kansallista oikeutta, ei voida kyseenalaistaa tätä päätelmää, koska lainsäädäntöä sovelletaan seuraamusten määräämiseksi kyseisen direktiivin säännösten rikkomisesta ja siten EUT-sopimuksessa jäsenvaltioille asetetun sen velvollisuuden noudattamiseksi, jonka mukaan unionin taloudellisia etuja on suojattava tehokkaasti niitä vahingoittavalta toiminnalta.

(ks. 27–30 kohta)

3. Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa mainittu *ne bis in idem* -periaate ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio määrää saman teon eli arvonlisäveron ilmoitusvelvollisuuden noudattamatta jättämisen perusteella ensin verotuksellisen seuraamuksen ja sitten rikosoikeudellisen seuraamuksen, jos ensimmäinen seuraamus ei ole luonteeltaan rikosoikeudellinen, mikä on kansallisen tuomioistuimen tutkittava.

Jotta taataan arvonlisäverotulojen kantaminen täysimääräisesti ja samalla unionin taloudellisten etujen suojaaminen, jäsenvaltioilla on nimittäin vapaus valita sovellettavat seuraamukset. Seuraamukset voivat siten olla hallinnollisia seuraamuksia, rikosoikeudellisia seuraamuksia tai näiden molempien yhdistelmiä. Ainoastaan silloin, kun verotuksellinen seuraamus on perusoikeuskirjan 50 artiklan mukaisesti luonteeltaan rikosoikeudellinen ja kun se on tullut lopulliseksi, kyseinen määräys on esteenä sille, että samaa henkilöä vastaan nostetaan syyte samasta teosta.

Verotuksellisten seuraamusten rikosoikeudellisen luonteen arvioimisessa on merkitystä kolmella kriteerillä. Ensimmäinen kriteereistä koskee rikkomisen luonnehdintaa kansallisessa oikeudessa, toinen rikkomisen luonnetta ja kolmas sen seuraamuksen luonnetta ja ankaruutta, joka tekijälle voidaan määrätä.

(ks. 34, 35 ja 37 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

4. Ks. tuomion teksti.

(ks. 40–42 kohta)

5. Unionin oikeudessa ei säännellä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten välistä suhdetta eikä määrätä myöskään siitä, millä tavoin kansallisen tuomioistuimen on toimittava silloin, kun on kyse ristiriidasta tässä yleissopimuksessa taattujen oikeuksien ja kansallisen oikeussäännön välillä.

Vaikka SEU 6 artiklan 3 kohdassa vahvistetun tavoin Euroopan ihmisoikeussopimuksessa tunnustetut perusoikeudet ovat osa unionin oikeutta yleisinä periaatteina ja vaikka Euroopan unionin perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdassa veloitetaan antamaan perusoikeuskirjan oikeuksille, jotka vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, sama merkitys ja sama ulottuvuus kuin mainitussa sopimuksessa, sopimusta ei nimittäin voida pitää – niin kauan kuin unioni ei ole siihen liittynyt – muodollisesti unionin oikeusjärjestykseen sisältyvänä oikeudellisena välineenä.

(ks. 44 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)

6. Unionin oikeus on esteenä oikeuskäytännölle, jonka mukaan kansallisen tuomioistuimen on jätettävä soveltamatta Euroopan unionin perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien vastaisia säännöksiä vain, jos kyseinen ristiriita käy selvästi ilmi perusoikeuskirjan sanamuodosta tai siihen liittyvästä oikeuskäytännöstä, koska kyseisen oikeuskäytännön nojalla kansallisella tuomioistuimella ei ole mahdollisuutta tarvittaessa unionin tuomioistuimen kanssa yhteistyössä toimien täysimääräisesti arvioida mainitun säännöksen yhteensopivuutta perusoikeuskirjan kanssa.

Tällaisella käytännöllä nimittäin heikennettäisiin unionin oikeuden tehokkuutta estämällä se, että unionin oikeuden soveltamiseen toimivaltainen tuomioistuin voi jo unionin oikeuden soveltamisajankohtana tehdä kaiken tarpeellisen sellaisten kansallisten säännösten syrjäyttämiseksi, jotka mahdollisesti estävät unionin normien täyden tehokkuuden.

(ks. 46 ja 48 kohta sekä tuomiolauselman 3 kohta)